

Emelie Pettersson  
Avdelningen för epidemiologi, sjukdomsövervakning och riskvärdering

Djuravdelningen, Djurinförselenheten, Jordbruksverket

### Uppdatering av analys av rabiesrisk i olika länder

Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) har anmodats att inkomma med en uppdatering av de riskbedömningar avseende rabies som ligger till grund för den landslisa som Jordbruksverket använder som stöd vid bedömning av illegalt införda hundar.

SVA önskar framföra följande synpunkter.

#### Farokarakterisering rabies

Rabies som orsakas av ett lyssavirus i familjen *Rhabdoviridae*, kan infektera alla varmblodiga djur, inklusive människor, och förekommer över i stort sett hela världen. Sjukdomens epidemiologi varierar mellan olika geografiska områden då den styrs av bland annat typen av reservoardjur. Rabies smitta kan upprätthållas av två olika ekologiska system, urban rabies där det framför allt är lösspringande hundar som är värdjur, samt sylvatisk rabies där vilda djur upprätthåller smittan. I endemiska länder är reservoaren för rabies framför allt karnivorerna av familjen *Canidae*, och i Europa är dessa rödrev och mårhund. Fladdermöss i Europa är inte reservoar för klassisk rabies men kan bära på andra typer av lyssavirus, till exempel europeiskt fladdermuslyssavirus (EBLV). Dessa lyssavirus är anpassade till just fladdermöss men kan smitta och orsaka rabiesliknande sjukdom hos andra djurslag, även människa. Antikroppar mot EBLV har påvisats hos fladdermöss i Sverige, men viruset i sig har aldrig isolerats. Klassisk rabies hos djur har inte påvisats i Sverige sedan 1886.

Rabies smittar genom kontakt med saliv, vanligtvis via bett från ett djur. Majoriteten av fall hos människa orsakas av bett från infekterade hundar. Virus utsöndras i saliven under den period när djuret visar kliniska symtom men det finns beskrivet att virus kan utsöndras upp till 13 dagar innan symtomdebut. Alla djur utsöndrar inte virus under sjukdomsfasen. Virus kan penetrera slemhinna och smitta kan således ske utan bett om saliv till exempel kommer i kontakt med skadad hud. Däremot kan viruset inte penetrera intakt hud. Inkubationstiden varierar från några dagar till månader men är vanligtvis cirka fem veckor. Drygt 80 % av infekterade djur utvecklar kliniska symtom inom 60 dagar.

## Kategorisering av länder i landlistan

### Metod

Följande kriterier har använts i kategoriseringen av länder:

### Högriskland (HR)

Ett land som bedöms sakna kontroll på rabiessituationen räknas som högriskland. Ett land där antalet fall är, eller bedöms vara fler än enstaka, särskilt i länder där hund-medierad rabies förekommer. Även länder som troligt är lågriskländer men där kunskapsunderlaget om förekomst är tunt och osäkerheten därav hög.

### Lågriskland (LR)

Länder som bedöms ha kontroll på rabiessituationen. Ett land där antalet fall av rabies hos hund och katt är, eller bedöms vara enstaka till antalet med en icke stigande trend av fall under de senaste åren. Även länder utanför Europeiska unionen (EU) som inte rapporterat rabies på flera år, inklusive officiellt rabiesfria länder, återfinns i denna grupp liksom i enstaka fall länder där det finns områden med hög risk.

### Rabiesfritt (RF och ORF)

Länder inom EU samt vissa tillhörande öar samt enstaka andra länder i Europa. ORF står för officiellt rabiesfritt. För EU-länder med ORF-status finns en referens för officiell rabiesfrihet. RF-klassning av EU-länder är de länder där SVA inte funnit någon referens på officiell rabiesfri status men där rabies inte rapporterats de senaste två åren.

SVA anser att illegalt införda hundar från länder som inte har kontroll på sin rabiessituation utgör en risk. Ett land med fall av inhemsk rabies på sällskapsdjur och andra tamdjur, det vill säga ett land där spill-over från den vilda djurpopulationen förekommer, anses inte ha rabiessituationen under kontroll. Tamdjur från dessa länder har således en ökad risk att vara smittade med rabies.

Illegalt införda djur från länder med enbart enstaka rapporterade fall av rabies hos sällskapsdjur och en icke stigande trend av fall under de senaste åren innebär en mycket låg risk för rabies. Vid behov har hänsyn tagits till andra faktorer så som ländernas yta, genomförd rabiesövervakning, typ av ekologiskt system, pågående utbrott eller liknande. Antal lösspringande hundar som rapporteras finnas i landet eller rapporter om stor förekomst av illegal verksamhet med sällskapsdjur (valpfabriker, smuggling, förfalskning av dokument och liknande) kan också påverka risken.

Förutom internationell rapportering har vetenskapliga publikationer och andra länders eller myndigheters bedömningar legat till grund för SVA:s bedömning. Till viss del har även andra publikationer, presentationer och informationsmaterial legat till grund för bedömningen. De olika källornas tillförlitlighet har bedömts som en del av arbetet och för att minska osäkerheten har flera källor använts vid behov.

**Resultat**

SVA har sökt information om, och dokumentation av situationen för de ca 140 länder och område som tidigare inkluderats i riskfrågorna enligt den metod som redovisats ovan. SVA har även lagt till ett antal länder efter önskemål från Jordbruksverket samt baserat på omvärldsläget. Fokus har legat på ny information som tillkommit sedan 2020 när den senaste uppdateringen gjordes. För ett antal länder är kunskapsunderlaget lågt och för de flesta länder kvarstår den bedömning som gjordes 2020.

Beslut i detta ärende har fattats av statsepizootolog Karl Ståhl. I den slutliga handläggningen har deltagit biträdande statsveterinär Emelie Pettersson, föredragande.

Med vänliga hälsningar,



Karl Ståhl



Emelie Pettersson